

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/109/109/98

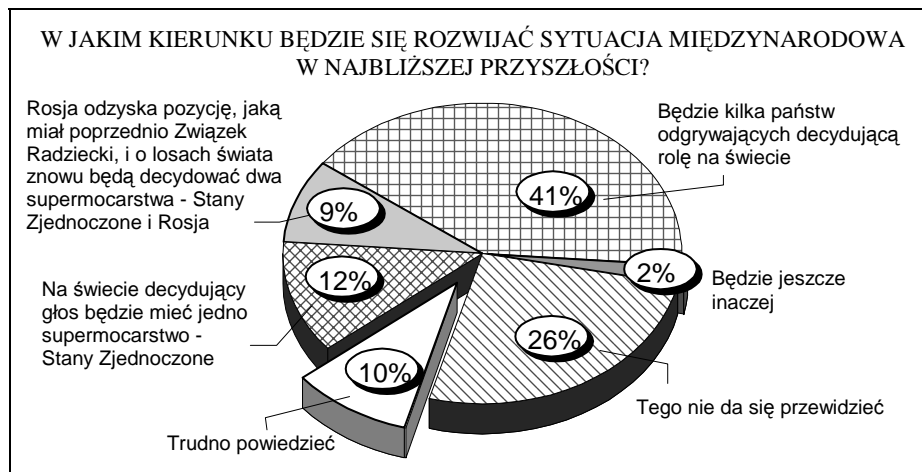
POLSKA W ZMIENIAJĄCYM SIĘ ŚWIECIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

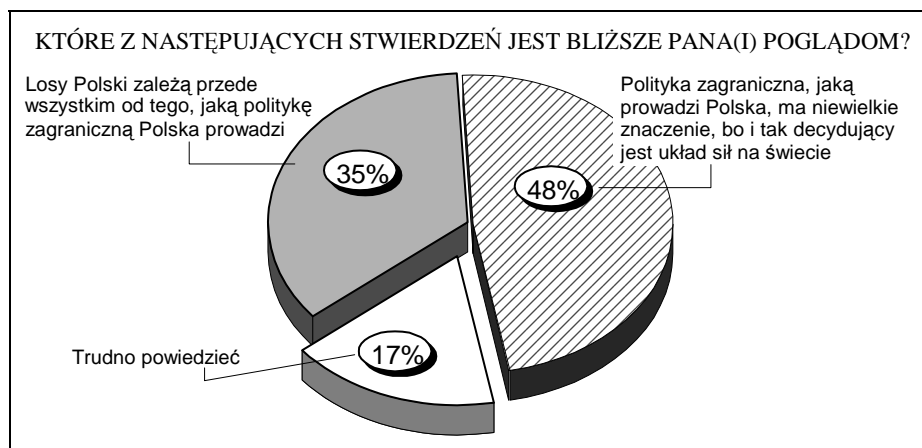
WARSZAWA, SIERPIEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Wśród badanych dominuje przekonanie, że świat zmierza ku takiemu układowi sił, w którym główną rolę odgrywać będzie kilka państw.

- Niemal połowa ankietowanych sceptycznie zapatruje się na podmiotowość Polski na arenie międzynarodowej w nowym układzie sił.

- Opinie o skuteczności działań polskiej polityki zagranicznej z punktu widzenia zabezpieczenia interesów kraju są najczęściej krytyczne. Z jednej strony wpływa na nie stosunek do rządzącego układu politycznego, z drugiej - przekonanie o stopniu swobody manewru Polski na arenie międzynarodowej. Natomiast orientacja w bieżących wydarzeniach odgrywa w kształtowaniu tych opinii niewielką rolę.

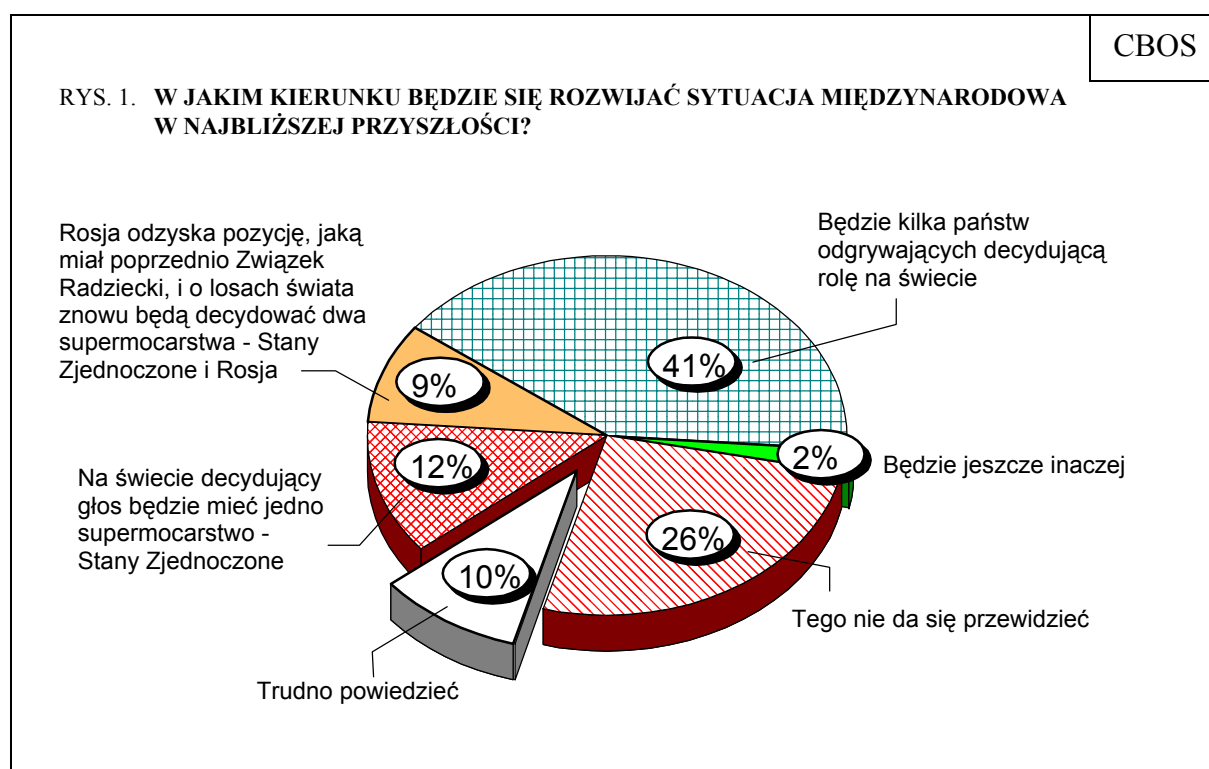
Po zakończeniu drugiej wojny światowej przez blisko pół wieku scena polityki międzynarodowej uporządkowana była w sposób bipolarny. Decydujące znaczenie dla losów świata miały dwa supermocarstwa, stojące na czele dużych bloków militarnych. Stosunki między nimi określano mianem „zimnej wojny”. Pozostałe kraje, nie należące do żadnego z tych bloków, były przeważnie areną ścierających się wpływów obu supermocarstw.

Upadek komunizmu, rozpad Związku Radzieckiego i rozwiązanie Układu Warszawskiego, a tym samym zakończenie „zimnej wojny”, zmieniło zasadniczo sytuację. Nowy układ sił na świecie nie wyklarował się jeszcze ostatecznie. Nie jest do końca jasne, czym zastąpiony będzie dotychczasowy układ bipolarny. Politolodzy wysuwają na ten temat różne hipotezy. Jedna z nich głosi, że nastąpi era „światowego przywództwa Stanów Zjednoczonych”, inna - że układ sił na arenie międzynarodowej przybierze kształt wielobiegunowy. Są też i tacy, którzy zwracają uwagę na możliwość dążenia Rosji do odzyskania pozycji supermocarstwa i powrót do układu dwubiegunowego. Co na ten temat sądzą Polacy - jaki układ sił na świecie uważają za najbardziej prawdopodobny w najbliższej przyszłości i jak widzą miejsce Polski w nowej sytuacji międzynarodowej? Jak na tym tle oceniają polską politykę zagraniczną? Problematyka ta była przedmiotem corocznego sondażu CBOS dotyczącego miejsca Polski w świecie¹.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (97) zrealizowany w dniach 17 - 23 czerwca '98 na 1103-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski. Zamieszczony w tym sondażu blok dotyczący problematyki międzynarodowej jest kontynuacją corocznych sondaży CBOS na ten temat, realizowanych uprzednio przez dziewięć lat jako odrębna ankieta pt. „Świat wokół nas”.

PRZEWIDYWANY UKŁAD SIŁ W NAJBLIŻSZEJ PRZYSZŁOŚCI

Może być pewnym zaskoczeniem, że tylko co ósmy Polak przewidując rozwój sytuacji międzynarodowej dopuszcza możliwość „światowego przywództwa Stanów Zjednoczonych”. Niewiele mniej osób prognozuje wzrost znaczenia Rosji i powrót do dwubiegunowego układu sił na świecie. Natomiast zdecydowanie największa grupa badanych jest zdania, że utworzy się układ wielobiegunowy, w którym decydujący głos należeć będzie do kilku państw.

Wizja przyszłego ładu światowego jest uzależniona od wykształcenia respondentów, ale także od stopnia deklarowanego przez nich zainteresowania tym, co obecnie dzieje się na świecie. Zależność ta nie jest zbyt silna statystycznie, niemniej bardzo interesująca.

Tabela 1

w procentach

Deklarowany stopień zainteresowania wydarzeniami na świecie ²	Przewidywany rozwój sytuacji na świecie				
	Decydujący głos będzie mieć jedno supermocarstwo - Stany Zjednoczone	O losach świata znowu będą decydować dwa supermocarstwa - Rosja i Stany Zjednoczone	Będzie kilka państw odgrywających decydującą rolę na świecie	Nie da się przewidzieć	Trudno powiedzieć
Duży	14	11	46	25	3
Średni	9	7	48	26	9
Mały	13	9	29	31	18

V Cramera=.180

Tabela 2

w procentach

Poziom wykształcenia	Przewidywany rozwój sytuacji na świecie				
	Decydujący głos będzie mieć jedno supermocarstwo - Stany Zjednoczone	O losach świata znowu będą decydować dwa supermocarstwa - Rosja i Stany Zjednoczone	Będzie kilka państw odgrywających decydującą rolę na świecie	Nie da się przewidzieć	Trudno powiedzieć
Podstawowe	9	10	24	37	20
Zasadnicze zawodowe	14	10	45	24	7
Średnie	14	8	50	18	10
Wyższe	12	5	54	23	6

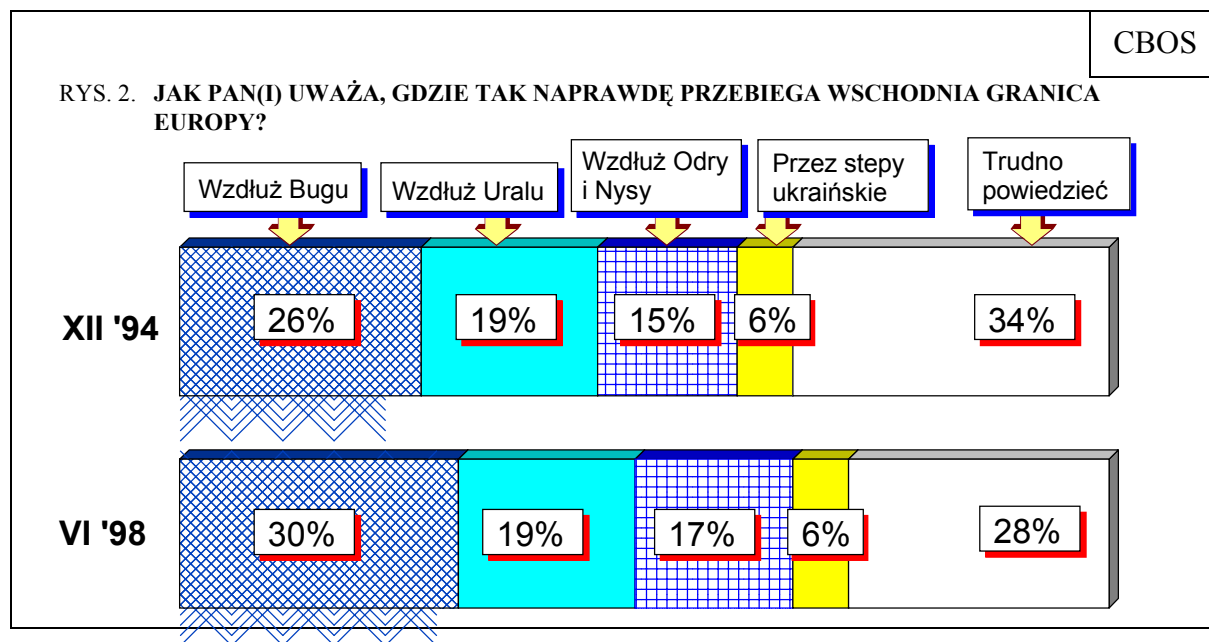
V Cramera=.169

Okazuje się, że badani z wykształceniem podstawowym, a także ci, którzy określili swój stopień zainteresowania wydarzeniami na świecie jako mały, mniej więcej równie często jak pozostali przewidują dalszy rozwój sytuacji na świecie według prostych modeli - światowego przywództwa Stanów Zjednoczonych bądź powrotu do układu bipolarnego z Rosją i Stanami Zjednoczonymi jako supermocarstwami. Natomiast w grupach tych mniej więcej o połowę rzadziej niż wśród pozostałych wskazywana jest możliwość powstania sytuacji bardziej skomplikowanej, takiego układu sił na arenie międzynarodowej, który jest nowy dla współcześnie żyjących.

² Stopień zainteresowania wydarzeniami na świecie badani określali na 7-stopniowej skali. W tabeli stopień „mały” odpowiada punktom 1-3, „średni” - 4, „duży” 5-6.

POSTRZEGANIE MIEJSCA POLSKI W ŚWIECIE

Jak natomiast widziane jest miejsce Polski w nowym układzie sił na świecie? Czy coraz bardziej realne przystąpienie do NATO oraz perspektywa wejścia do Unii Europejskiej wpływają na postrzeganie Polski jako części „świata zachodniego”. Czy w sensie politycznym Polacy uznają swój kraj za część Europy?

Od grudnia '94, gdy po raz pierwszy zadaliśmy pytanie o postrzeganie „granic Europy”, nastąpiło wyraźne zbliżenie polityczne Polski do Zachodu. Prowadzone są już konkretne negocjacje w sprawie wejścia do Unii Europejskiej. Niemal przesądzone jest uczestnictwo Polski w zachodnim systemie obronnym. Tymczasem społeczne postrzeganie „granic Europy” niemal się nie zmieniło. Nadal co szósty badany jako „prawdziwą wschodnią granicę” Europy wskazuje naszą granicę zachodnią. Należy przypuszczać, że ankietowani kierowali się w tym przypadku - przynajmniej po części - kryterium formalnym: obecnej granicy Unii Europejskiej.

Do uznawania za wschodnią granicę Europy naszej wschodniej granicy skłonni są najczęściej badani ze średnim i wyższym wykształceniem, ucząca się młodzież, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujący na własny rachunek (poza rolnictwem). Natomiast umiejscawianie jej gdzie indziej nie różnicuje się według kryteriów

wyznaczających sytuację społeczną respondentów. Na poglądy w tej sprawie podobnie wpływa intensywność korzystania z bieżących informacji³. Osoby najintensywniej z nich korzystające częściej od pozostałych „zaliczają Polskę do Europy”, wskazując Bug jako wschodnią granicę europejską.

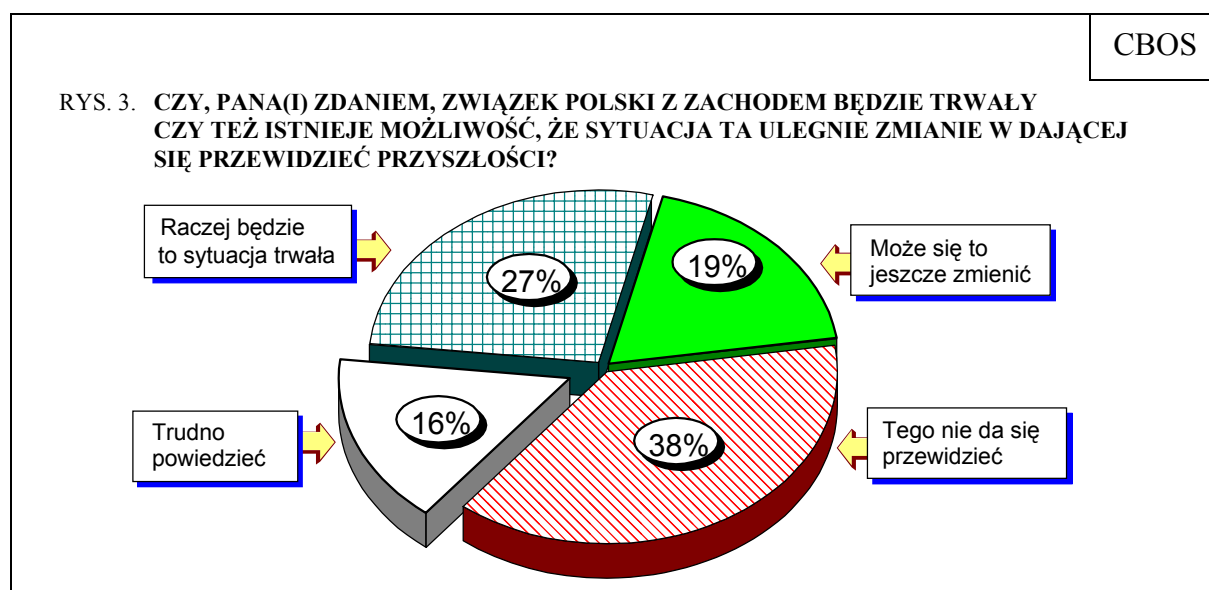
Tabela 3

w procentach

Stopień poinformowania	Gdzie naprawdę przebiega wschodnia granica Europy?				
	Wzdłuż Odry i Nysy	Wzdłuż Bugu	Przez stepy ukraińskie	Wzdłuż Uralu	Trudno powiedzieć
Dobrze poinformowani	14	38	8	23	17
Średnio poinformowani	19	33	8	21	19
Słabo poinformowani	18	26	4	15	37
Niepoinformowani	8	15	1	14	62

V Cramera=.176

Jak wobec tego postrzegany jest związek Polski z Zachodem? Czy w obecnym stanie rzeczy Polacy traktują ten związek jako trwały czy też uważają, że może się jeszcze zmienić?

³ Na podstawie deklaracji badanych o korzystaniu przez nich z prasy codziennej oraz informacji telewizyjnych i radiowych skonstruowany został Indeks Potencjalnego Poinformowania. Składają się na niego cztery stopnie poinformowania: 1 - („dobrze poinformowani”) obejmuje badanych, czytających systematycznie prasę codzienną oraz systematycznie oglądających przynajmniej jeden program informacyjny w telewizji lub (zamiennie) słuchających systematycznie wiadomości w radiu; 2 - („średnio poinformowani”) to badani czytający prasę sporadycznie, ale korzystający systematycznie z informacji telewizyjnych lub radiowych; 3 - („słabo poinformowani”) obejmuje osoby nie czytające prasy, ale sporadycznie korzystające z informacji telewizyjnych lub radiowych. Wreszcie stopień 4 - („niepoinformowani”) to osoby nie czytające prasy, a z informacji telewizyjnych lub radiowych korzystające co najwyżej okazjonalnie (stanowią one 7% ogółu badanych).

Sytuację, w której Polska stanowi integralną część tego, co określa się jako „świat zachodni”, jako trwałą postrzega co czwarty badany. Z kolei co piąty uważa, że w dającej się przewidzieć przyszłości może to jeszcze ulec zmianie. Największą grupę stanowią ci, którzy uważają, że nie sposób przewidzieć rozwoju sytuacji, tym samym jednak nie uważają obecnego stanu rzeczy za trwałą.

Przekonaniu o niezmienności obecnego usytuowania politycznego Polski w świecie sprzyja średnie lub wyższe wykształcenie, równocześnie jednak dopuszczanie prawdopodobieństwa zmiany tego układu nie jest zależne od wykształcenia badanych. Natomiast intensywność korzystania z bieżących informacji nie wpływa na proporcje między przekonaniem o trwałości obecnego układu a możliwością jego zmiany, powoduje jedynie bardziej lub mniej częste uchylanie się od odpowiedzi na to pytanie (tj. dawanie odpowiedzi „trudno powiedzieć”).

Opinie o trwałości obecnego usytuowania politycznego Polski wiążą się silnie ze wskazywaniem Bugu jako wschodniej granicy Europy. Z kolei ci spośród badanych, którzy uważają, że sytuacja Polski jeszcze może się zmienić, mają skłonność do „wyłączania Polski z Europy”, wskazując na Odrę i Nysę jako wschodnią granicę europejską.

Tabela 4

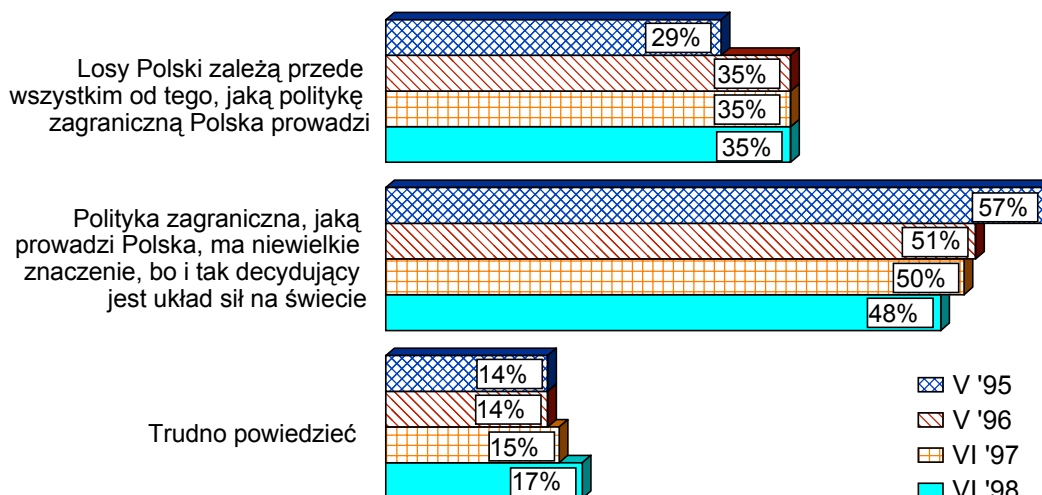
w procentach

Czy związek Polski z Zachodem będzie trwały?	Gdzie naprawdę przebiega wschodnia granica Europy?				
	Wzdłuż Odry i Nysy	Wzdłuż Bugu	Przez stepy ukraińskie	Wzdłuż Uralu	Trudno powiedzieć
Trwały	15	42	7	21	15
Może się jeszcze zmienić	27	22	8	19	23
Tego nie da się przewidzieć	18	28	6	21	27
Trudno powiedzieć	9	19	1	9	61

V Cramera=.214

Jak na tym tle kształtuje się przekonanie o swobodzie manewru, jaki ma Polska na arenie międzynarodowej? Czy może samodzielnie kształtować swoją przyszłość czy też przede wszystkim musi się liczyć z globalnym układem sił i polityką wielkich mocarstw?

RYS. 4. KTÓRE Z NASTĘPUJĄCYCH STWIERDZEŃ JEST BLIŻSZE PANA(I) POGŁĄDOM?

Niemal połowa badanych sceptycznie zapatruje się na podmiotowość naszego kraju na arenie międzynarodowej uznając, że decydujący jest układ sił na świecie, a polityka zagraniczna Polski ma w tej sytuacji niewielkie znaczenie. Poglądy na ten temat są dość stabilne. Warto jednak zauważyć bardzo powolny, lecz z perspektywy czterech lat dość wyraźny spadek liczby zwolenników takiego poglądu.

Charakterystyczne, że opinie w tej sprawie dość wyraźnie wiążą się z wiekiem badanych. O tym, że losy Polski zależą przede wszystkim od prowadzonej przez nią polityki zagranicznej, a nie są zdeterminowane układem sił na świecie, przekonani są najczęściej ludzie młodzi, poniżej 35 roku życia. Ponieważ znacząca część tej grupy badanych wchodziła w dorosłe życie już w suwerennej Polsce, można sądzić, że ich lepsze opinie o podmiotowości naszego kraju na arenie międzynarodowej związane są właśnie z tym faktem. Uderzające, że aż dwie trzecie uczącej się młodzieży skłania się do poglądu, iż losy Polski zależą przede wszystkim od niej samej.

Opinie w tej sprawie zróżnicowane są także przez wykształcenie badanych, im wyższy jego poziom, tym częstsza akceptacja stwierdzenia o podmiotowości Polski w polityce międzynarodowej. Aprobacie tego poglądu sprzyja również duże zainteresowanie sprawami świata⁴ oraz lepsze poinformowanie o bieżących wydarzeniach.

⁴ Patrz przypis 2.

Tabela 5

w procentach

Stopień potencjalnego poinformowania	Które ze stwierdzeń jest bliższe Pana(i) poglądom?		
	Losy Polski zależą przede wszystkim od tego, jaką politykę zagraniczną Polska prowadzi	Polityka zagraniczna, jaką prowadzi Polska, ma niewielkie znaczenie, bo i tak decydujący jest układ sił na świecie	Trudno powiedzieć
Dobrze poinformowani	43	50	7
Średnio poinformowani	38	49	13
Słabo poinformowani	29	49	22
Nie poinformowani	30	33	36

V Cramera=.158

Tabela 6

w procentach

Deklarowany stopień zainteresowania wydarzeniami na świecie ⁵	Które ze stwierdzeń jest bliższe Pana(i) poglądom?		
	Losy Polski zależą przede wszystkim od tego, jaką politykę zagraniczną Polska prowadzi	Polityka zagraniczna, jaką prowadzi Polska, ma niewielkie znaczenie, bo i tak decydujący jest układ sił na świecie	Trudno powiedzieć
Mały	28	45	27
Średni	37	50	13
Duży	41	50	9

V Cramera=.146

Im większe zainteresowanie badanych polityką międzynarodową, a także im intensywniejsze korzystanie z bieżących informacji, tym częstsze przekonanie, że o losach Polski nie decyduje przede wszystkim układ sił na świecie, lecz jej własna aktywność. Ta obserwacja, wraz z faktem, że przekonanie takie częściej występuje w najmłodszej generacji, skłania do hipotezy, iż opinia o niewielkim znaczeniu polityki zagranicznej prowadzonej przez nasz kraj wywodzi się przede wszystkim z doświadczeń PRL-owskiej przeszłości, nie korygowanych refleksją nad obecną sytuacją międzynarodową i obserwacją bieżących wydarzeń.

Co ciekawe, poglądy dotyczące tego, czy losy Polski uzależnione są przede wszystkim od układu sił na świecie czy też nie, nie różnicują się w zależności od przekonania, jaki ten układ sił będzie w najbliższej przyszłości. Można więc powiedzieć, że badani nie wiążą

⁵ Patrz przypis 3.

swobody manewru Polski na arenie międzynarodowej z tym, czy ukształtuje się układ wielobiegunowy, odtworzy się dwubiegunowy czy też dominować będzie jedno supermocarstwo.

Tabela 7

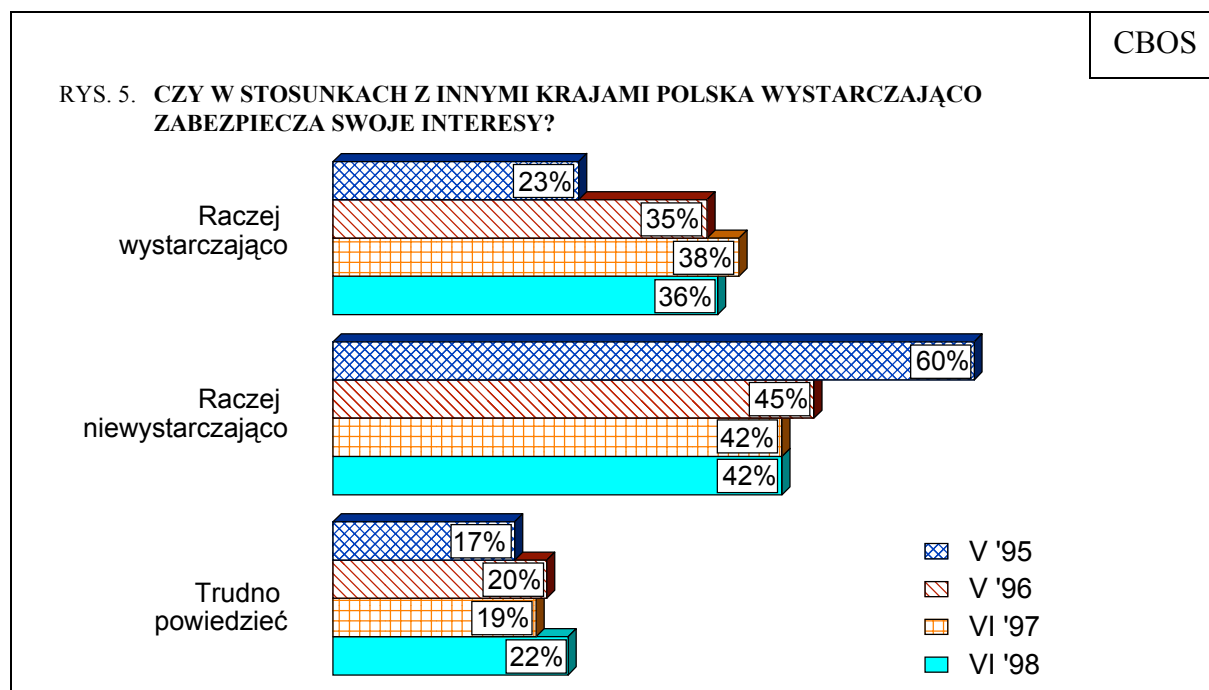
w procentach

Losy Polski zależą**:	Przewidywany rozwój sytuacji na świecie*		
	Decydujący głos będzie mieć jedno supermocarstwo - Stany Zjednoczone	O losach świata znowu będą decydować dwa supermocarstwa - Rosja i Stany Zjednoczone	Będzie kilka państw odgrywających decydującą rolę na świecie
- od polityki, jaką prowadzi	14	10	49
- od układu sił na świecie	13	10	43

* Pominięto odpowiedzi „tego nie da się przewidzieć” i „trudno powiedzieć”.
 ** Pominięto odpowiedź „trudno powiedzieć”.

OCENA POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ

Ogólnie zakres pola manewru, jaki ma polska polityka zagraniczna, jest oceniany dość sceptycznie. Jak natomiast postrzegana jest owa polityka? Czy w istniejącej sytuacji wystarczająco chroni interesy kraju?

Działania Polski na arenie międzynarodowej są oceniane również dość sceptycznie. Wśród badanych nieznacznie przeważa pogląd, że polska polityka zagraniczna nie w pełni zabezpiecza interesy kraju. Od trzech lat obserwujemy stabilność w tej sprawie i praktycznie brak różnicowań zarówno ze względu na stopień zainteresowania problematyką międzynarodową, jak i potencjalne poinformowanie o bieżących wydarzeniach. Jedyne wyraźne różnice polegają na tym, że ludzie deklarujący mniejsze zainteresowanie polityką międzynarodową oraz w mniejszym stopniu korzystający z bieżących informacji bardzo często nie mają w tej sprawie zdania.

Tabela 8 w procentach

Deklarowany stopień zainteresowania wydarzeniami na świecie ⁶	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
Mały	30	36	34
Średni	36	44	20
Duży	41	45	14

V Cramera=.142

Tabela 9 w procentach

Stopień potencjalnego poinformowania ⁷	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
Dobrze poinformowani	39	46	15
Średnio poinformowani	41	44	15
Słabo poinformowani	32	39	29
Nie poinformowani	28	28	44

V Cramera=.155

Powiązanie opinii o stopniu zabezpieczenia interesów Polski w stosunkach z innymi krajami z przekonaniem o możliwościach, jakimi dysponuje polska polityka zagraniczna, może prowadzić do wniosku, że stwierdzenie o niewystarczającym zabezpieczeniu interesów Polski nie zawsze jest całkowicie jednoznaczne z krytyczną oceną działań Polski na arenie międzynarodowej. Najczęściej bowiem pochodzi ono od osób, które skłaniają się do poglądu

⁶ Patrz przypis 2.

⁷ Patrz przypis 3.

o decydującym znaczeniu układu sił na świecie, a więc przypisują małe znaczenie polskiej polityce zagranicznej. Ich stanowisko można więc interpretować bardziej jako stwierdzenie faktu, że interesy Polski w stosunkach z innymi krajami nie są należycie zabezpieczone, niż jako krytykę polityki prowadzonej przez Polskę.

Tabela 10 w procentach

Oceniane stwierdzenia	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
Losy Polski zależą przede wszystkim od tego, jaką politykę zagraniczną ona prowadzi	44	33	25
Decydujący jest układ sił na świecie	44	60	33
Trudno powiedzieć	12	7	42

V Cramera=.278

Z drugiej jednak strony opinia o stopniu zabezpieczenia interesów Polski w stosunkach z innymi krajami zależy w pewnym stopniu od stosunku do rządu oraz poparcia partii sprawujących władzę. Badani, określający się jako zwolennicy rządu, podobnie jak potencjalny elektorat AWS i UW, w większości uważają, iż polska polityka zagraniczna wystarczająco zabezpiecza interesy kraju. Natomiast przeciwnicy rządu, podobnie jak wyborcy partii opozycyjnych, częściej przychylają się do zdania przeciwnego.

Tabela 11 w procentach

Potencjalne elektoraty ⁸	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
Unia Pracy	39	41	20
Unia Wolności	48	35	17
AWS	47	37	16
SLD	36	51	13
PSL	33	47	20
Niezdecydowani	22	39	39
Nie zamierzający głosować	31	39	30

V Cramera=.180

⁸ Określone na podstawie odpowiedzi na pytanie, na którą partię badany oddałby głos, gdyby wybory odbyły się w najbliższym czasie.

Tabela 12

w procentach

Stosunek do rządu	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
Zwolennicy	50	35	15
Przeciwnicy	28	56	16
Obojętni ⁹	28	40	32

V Cramera=.193

W tym przypadku mamy więc wyraźnie do czynienia z oceną, z tym że jest ona związana z pozytywnym bądź negatywnym stosunkiem do całokształtu polityki rządu. Trzeba też zwrócić uwagę, iż wśród badanych deklarujących obojętny stosunek do rządu, podobnie jak w grupie osób nie mających sprecyzowanych preferencji partyjnych, przeważają krytyczne opinie o prowadzonej przez Polskę polityce zagranicznej.

Wśród badanych zdecydowanie dominuje przekonanie, że świat zmierza obecnie ku wielobiegunowemu układowi sił na arenie międzynarodowej, co oznacza, że miejsce dwóch supermocarstw, decydujących o losach świata w epoce „zimnej wojny”, zajmie kilku liderów światowej sceny politycznej. Jednak i w takim układzie sił Polska - zdaniem blisko połowy badanych - będzie mieć ograniczone pole manewru w polityce zagranicznej. Jednocześnie przeważa sceptycyzm, a w każdym razie niepewność co do trwałości związku Polski z Zachodem.

Opinie o skuteczności polskiej polityki zagranicznej z punktu widzenia ochrony interesów kraju są raczej krytyczne. Wiążą się one z jednej strony ze stosunkiem do rządzącego układu politycznego, z drugiej zaś - z przekonaniem o stopniu swobody manewru polskiej polityki zagranicznej. Natomiast stopień poinformowania o wydarzeniach na arenie międzynarodowej odgrywa tu niewielką rolę.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

⁹ Łącznie z odpowiedzią „trudno powiedzieć”.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Które z następujących stwierdzeń jest bliższe Pana(i) poglądom?
 1 - Losy Polski zależą przede wszystkim od tego, jaką politykę zagraniczną Polska prowadzi; 2 - Polityka zagraniczna, jaką prowadzi Polska, ma niewielkie znaczenie, bo i tak decydujący jest układ sił na świecie

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	48	17	1102
Płeć				
Mężczyźni	42	47	12	522
Kobiety	30	49	21	579
Wiek				
18-24 lat	43	39	19	153
25-34	41	48	12	196
35-44	35	54	11	232
45-54	36	48	16	214
55-64	33	52	15	125
65 lat i więcej	26	45	30	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	29	48	22	410
Miasto do 20 tys.	40	43	17	137
od 21 do 100 tys.	36	50	14	201
101-500 tys.	41	46	13	210
501 tys. i więcej mieszk.	40	52	8	143
Region				
Północny	28	50	22	129
Zachodni	37	49	15	104
Środkowozachodni	35	51	15	178
Środkowy	38	45	17	199
Wschodni	30	51	19	119
Południowo-wschodni	42	45	13	176
Południowo-zachodni	35	49	17	198
Wysztalcenie				
Podstawowe	23	46	30	341
Zasadnicze zawodowe	35	50	16	293
Średnie	43	48	8	366
Wyższe	48	48	4	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	55	43	2	81
Prac. umysł. niż. szczebla	40	51	9	106
Pracownicy fiz. - umysł.	41	47	12	101
Robotnicy wykwalifikowani	32	57	12	118
Robotnicy niewykwalifik.	23	52	25	48
Rolnicy	24	55	22	52
Pracujący na własny rach.	40	52	8	57
Bierni zawodowo				
Renciści	27	49	24	125
Emeryci	31	49	20	198
Uczniowie i studenci	67	28	5	60
Bezrobotni	28	43	29	95
Gospodynie domowe i inni	27	45	28	61
Pracuje w:				
sferze budżetowej	34	57	9	110
sekt. państw., publicznym	40	48	12	101
sp. właśc. pryw. i państwa	42	43	15	108
sekt. pryw. poza rolnict.	40	50	10	210
prywatnym gosp. rolnym	19	57	23	61
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	34	45	21	141
201 - 325	32	51	17	157
326 - 449	36	47	17	179
450 - 599	33	51	16	177
Powyżej 599 zł	43	50	7	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	46	21	304
Średnie	33	51	16	514
Dobre	43	45	12	283
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	28	52	20	62
Raz w tygodniu	34	49	17	598
Kilka razy w miesiącu	33	49	18	157
Kilka razy w roku	43	43	15	187
W ogóle nie uczestniczy	39	46	15	98
Poglądy polityczne				
Lewica	44	47	9	236
Centrum	31	55	14	323
Prawica	40	50	10	322
Trudno powiedzieć	25	37	39	221

Tabela 2. Jak Pan(i) uważa, gdzie tak naprawdę przebiega wschodnia granica Europy? (%)

	Wzdłuż Odry i Nisy	Wzdłuż Bugu	Przez stępy ukraińskie	Wzdłuż Urалу	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	29	6	19	28	1103
Płeć						
Mężczyźni	17	33	6	24	21	522
Kobiety	18	27	6	14	35	581
Wiek						
18-24 lat	18	27	5	23	27	153
25-34	19	28	6	23	23	196
35-44	22	29	9	18	23	232
45-54	19	34	6	14	27	216
55-64	11	37	4	20	28	125
65 lat i więcej	12	23	5	16	44	181
Miejsce zamieszkania						
Wieś	10	22	5	22	42	410
Miasto do 20 tys.	18	30	7	17	27	137
od 21 do 100 tys.	22	35	4	17	22	203
101-500 tys.	26	29	10	17	19	210
501 tys. i więcej mieszk.	20	42	6	18	14	143
Region						
Północny	23	16	10	15	36	129
Zachodni	9	43	6	24	17	104
Środkowozachodni	15	37	4	16	28	178
Środkowy	21	32	6	12	28	199
Wschodni	18	26	3	22	31	120
Południowo-wschodni	17	26	6	25	27	176
Południowo-zachodni	17	27	7	20	29	198
Wykształcenie						
Podstawowe	13	22	3	13	49	341
Zasadnicze zawodowe	19	25	9	20	27	293
Średnie	19	36	6	22	16	368
Wyższe	20	44	7	21	7	101
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	19	40	10	22	9	81
Prac.umysł.niż.szczebła	22	34	8	25	11	107
Pracownicy fiz.-umysł.	18	28	6	18	30	101
Robotnicy wykwalifikowani	18	29	10	17	25	118
Robotnicy niewykwalifik.	20	31	5	21	23	48
Rolnicy	14	16	5	17	51	52
Pracujący na własny rach.	21	38	5	21	15	57
Bierni zawodowo						
Renciści	14	25	3	13	44	125
Emeryci	16	28	4	18	33	198
Uczniowie i studenci	17	38	6	26	13	60
Bezrobotni	14	26	5	15	41	95
Gospodynie domowe i inni	20	21	6	18	35	61
Pracuje w:						
sferze budżetowej	19	34	10	20	17	111
sekt. państw., publicznym	22	32	9	22	15	101
sp. właśc. pryw. i państwa	17	33	8	23	19	108
sekt. pryw. poza rolnict.	22	33	7	17	21	210
prywatnym gosp. rolnym	16	17	2	16	48	61
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	18	12	9	16	45	141
201 - 325	16	30	8	19	27	159
326 - 449	20	34	3	16	28	179
450 - 599	18	33	5	19	25	177
Powyżej 599 zł	17	41	8	19	16	246
Ocena własnych war. mater.						
Złe	20	24	5	15	36	304
Średnie	16	29	6	20	29	516
Dobre	18	36	7	21	19	283
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	17	24	2	24	33	63
Raz w tygodniu	16	27	7	19	31	598
Kilka razy w miesiącu	16	28	5	20	31	157
Kilka razy w roku	23	36	6	14	21	187
W ogóle nie uczestniczy	17	37	4	20	22	98
Poglądy polityczne						
Lewica	20	34	7	19	19	236
Centrum	18	31	6	23	22	323
Prawica	17	34	7	19	23	324
Trudno powiedzieć	14	15	4	11	56	221

Tabela 3. Najprawdopodobniej już za rok Polska zostanie przyjęta do NATO, a parę lat później stanie się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej, tym samym będzie ściśle związana z Zachodem. Czy, Pana(i) zdaniem, będzie to związek trwały, czy też istnieje możliwość, że sytuacja ta ulegnie zmianie w dającej się przewidzieć przyszłości? 1 - Raczej będzie to sytuacja trwała; 2 - Może się to jeszcze zmienić; 3 - Tego nie da się przewidzieć

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	19	38	15	1103
Płeć					
Mężczyźni	31	21	36	12	522
Kobiety	24	18	40	18	581
Wiek					
18-24 lat	29	23	37	11	153
25-34	32	24	32	12	196
35-44	31	20	40	9	232
45-54	25	22	40	13	216
55-64	24	14	39	23	125
65 lat i więcej	20	11	39	30	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	19	37	21	410
Miasto do 20 tys.	24	22	41	13	137
od 21 do 100 tys.	28	15	43	14	203
101-500 tys.	37	21	30	12	210
501 tys. i więcej mieszk.	27	20	45	8	143
Region					
Północny	23	20	39	18	129
Zachodni	29	15	43	13	104
Środkowo-zachodni	31	20	40	9	178
Środkowy	22	23	34	20	199
Wschodni	20	18	45	16	120
Południowo-wschodni	36	18	31	15	176
Południowo-zachodni	27	18	39	16	198
Wykształcenie					
Podstawowe	18	17	38	27	341
Zasadnicze zawodowe	23	20	45	12	293
Średnie	35	21	34	10	368
Wyższe	39	19	35	6	101
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	44	21	32	4	81
Prac. umysł. niż. szczebla	33	18	41	8	107
Pracownicy fiz. - umysł.	29	20	41	11	101
Robotnicy wykwalifikowani	21	25	39	15	118
Robotnicy niewykwalifik.	31	19	31	20	48
Rolnicy	24	12	45	20	52
Pracujący na własny rach.	23	20	41	16	57
Bierni zawodowo					
Renciści	23	17	38	23	125
Emeryci	21	14	43	22	198
Uczniowie i studenci	36	30	29	6	60
Bezrobotni	27	25	27	20	95
Gospodynie domowe i inni	31	20	43	6	61
Pracuje w:					
sferze budżetowej	33	27	31	9	111
sekt. państw., publicznym	35	22	29	14	101
sp. właśc. pryw. i państwa	25	14	54	7	108
sekt. pryw. poza rolnict.	29	21	39	11	210
prywatnym gosp. rolnym	26	11	44	18	61
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	18	26	37	19	141
201 - 325	30	18	34	17	159
326 - 449	29	19	37	15	179
450 - 599	23	20	42	15	177
Powyżej 599 zł	35	16	38	10	246
Ocena własnych war. mater.					
Złe	25	19	36	20	304
Średnie	24	20	41	14	516
Dobre	35	18	35	12	283
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	19	17	31	33	63
Raz w tygodniu	26	20	40	14	598
Kilka razy w miesiącu	34	17	36	14	157
Kilka razy w roku	30	21	36	13	187
W ogóle nie uczestniczy	27	19	36	18	98
Poglądy polityczne					
Lewica	30	22	42	6	236
Centrum	24	20	43	14	323
Prawica	36	20	32	12	324
Trudno powiedzieć	16	15	36	33	221